

Centrālās statistikas pārvaldes (Pārvalde) apsekojuma mērķis, tiesiskais pamatojums un iegūto datu izmantošana

“Pārskats par darba samaksas struktūru 2022. gadā” (5-darbs-MkU)

- Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?
- Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?
- Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?
- Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?
- Kam ir jāiesniedz dati?
- Kur publicē oficiālo statistiku?
- Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?
- Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?
- Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?

➤ Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?

Pārvalde lūdz iesniegt datus, lai nodrošinātu lietotāju vajadzības, kas definētas [Oficiālās statistikas programmas](#) pielikuma 14. punktā (Darba samaksas statistika).

Ikvienu uzņēmuma dati sniedz būtisku ieguldījumu informācijas sagatavošanā par darba tirgus rādītājiem – darbinieku skaitu, darba samaksu un to ietekmējošiem faktoriem: darbinieka profesiju, dzimumu, vecumu, izglītības līmeni, uzņēmumā nostrādāto gadu skaitu u.c. gan valstī kopumā, gan atsevišķās nozarēs un reģionos. Apsekojuma laikā iegūst arī informāciju par darbinieku skaitu ar darba koplīgumiem.

Apsekojuma datus savu funkciju veikšanai izmanto Eiropas Savienības institūcijas, starptautiskās organizācijas, Latvijas valsts un pašvaldību institūcijas, un citi datu lietotāji darba tirgus procesu analīzei, pētniecībai, jaunu darbvieta radīšanas procesā, līgumu slēgšanā ar jauniem darbiniekiem un citiem mērķiem. Piemēram, datus par koplīgumiem un tajos esošajiem atalgojuma noteikumiem Eiropas Komisija izmanto algas adekvātuma un aptvēruma novērtēšanai.

Apsekojumā iegūto informāciju izmanto sieviešu un vīriešu atalgojuma atšķirības rādītāja aprēķiniem. Tas ir viens no Eiropas Savienības ilgtspējīgās attīstības mērķu rādītājiem, ar kuru tiek uzraudzīts progress dzimumu līdztiesības jomā.

➤ Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?

Oficiālo statistiku nodrošina, lai izpildītu šādus tiesību aktus:

- [Padomes 1999. gada 9. marta Regulu \(EK\) Nr. 530/1999](#) par strukturālo statistiku attiecībā uz izpeļņu un darbaspēka izmaksām;
- [Komisijas 2000. gada 8. septembra Regulu \(EK\) Nr. 1916/2000](#), ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 530/1999 attiecībā uz strukturālo statistiku par izpeļņu un par darbaspēka izmaksām, kas attiecas uz informācijas par izpeļņas struktūru definēšanu un nodošanu (Dokuments attiecas uz EEZ);
- [Komisijas 2005. gada 21. oktobra Regulu \(EK\) Nr. 1738/2005](#), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1916/2000 attiecībā uz informācijas par izpeļņas struktūru definēšanu un nosūtīšanu (Dokuments attiecas uz EEZ).

➤ Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?

Pienākums iesniegt datus izriet no [Statistikas likuma 14. panta pirmās daļas](#), kurā noteikts, ka Pārvaldei ir tiesības pieprasīt, lai respondents sagatavo un sniedz datus par statistisko vienību, arī ierobežotas pieejamības informāciju, lai nodrošinātu oficiālo statistiku. Respondents statistikas iestādei tās noteiktajā termiņā, formā un apjomā sniedz patiesus datus. Pēc statistikas iestādes pieprasījuma respondents sniedz rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumus par šiem datiem.

➤ Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?

Administratīvie dati tiek iegūti no Valsts ieņēmumu dienestā (VID) iesniegtajiem darba devēju ziņojumiem, Fizisko personu reģistra un Valsts izglītības informācijas sistēmas reģistriem.

Informāciju no Valsts ieņēmumu dienestā (VID) iegūst, lai aprēķinātu bruto darba samaksu un mēnešu skaitu, par kuriem aprēķināta bruto darba samaksa.

Ar personas koda palīdzību dzimumu un vecumu iegūst no Fizisko personu reģistra, profesiju un izglītību iegūst no Valsts ieņēmumu dienestā un valsts izglītības reģistriem, kuri tiek papildināti ar datiem no statistiskajiem iedzīvotāju un mājsaimniecību apsekojumiem. Šis rādītājs nav obligāts. Respondents pats izvēlas norādīt personas kodu vai nenorādīt un pašam sniegt visu informāciju.

➤ Kam ir jāiesniedz dati?

Apsekojumā iekļauj:

- komersantus ar nodarbināto skaitu no 1 līdz 9;
- fondus, nodibinājumus, biedrības un kooperatīvās sabiedrības ar nodarbināto skaitu no 1 līdz 9.

Izlases izveidošanas standarts:

- Padomes 2005. gada 21. oktobra Regulas (EK) Nr. 1738/2005 par izpeļņas struktūru definēšanu un nosūtīšanu 5. punkts (Ekstrapolācijas koeficients)

➤ Kur publicē oficiālo statistiku?

- Oficiālā statistikas portālā:
 - Mēneša vidējā bruto darba samaksa pa darbības veidiem, profesiju grupām, izglītības līmeņiem, vecuma grupām, reģioniem un pa dzimumiem
 - Mēneša vidējās bruto darba samaksas deciles pa darbības veidiem un pēc dzimuma
 - Stundas vidējā regulārā bruto darba samaksa pa darbības veidiem, profesiju grupām, izglītības līmeņiem, vecuma grupām un pa dzimumiem
- Eiropas Savienības statistikas biroja (Eurostat) datubāzēs:
 - <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/popul?lang=en&subtheme=labour.earn&display=list&sort=category>
 - https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/popul?lang=en&subtheme=labour.earn.earn_ses2018&display=list&sort=category
- Datu vizualizācijas rīks Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) mājaslapā

➤ Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?

- Eiropas Savienības institūcijas
- Starptautiskā darba organizācija (ILO)
- Izglītības un zinātnes ministrija
- Pārvaldes un Eiropas Savienības statistikas biroja (Eurostat) datubāzēs publicētos rādītājus savu funkciju veikšanai izmanto starptautiskās organizācijas, kuru dalībvalsts ir Latvija vai ar kurām ir noslēgti līgumi par datu apmaiņu:
 - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD);
 - Apvienoto Nāciju Organizācija (UN).

➤ Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?

Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti. Pārvaldes nodarbinātajiem aizliegts izpaust datus un citu ierobežotas pieejamības informāciju, kas viņiem kļuvusi zināma, pildot dienesta vai darba pienākumus. Tas attiecas arī uz personām, kuras uz laiku ir iesaistītas oficiālās statistikas nodrošināšanā vai ar kurām izbeigtas darba vai dienesta tiesiskās attiecības.

Pārvalde veic nepieciešamās darbības, lai novērstu neatļautu piekļuvi datiem, to sagrozīšanu vai izplatīšanu, nejaušu vai neatļautu iznīcināšanu.

No respondentiem iegūtos datus izmanto oficiālās statistikas nodrošināšanai, tas nozīmē, ka datus, kas primāri iegūti statistikas nodrošināšanai, nedrīkst izmantot civilprocesā, administratīvajā procesā, kriminālprocesā vai komercdarbībā.

Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?

Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu.

Pārvalde pieprasa un apstrādā datus saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulas \(ES\) 2016/679](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK 6. panta 1. punkta c) un e) apakšpunktu un 89. panta 1. un 2. punktu normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildei vai sabiedrības interesēs.

Vairāk par informācijas drošību un datu aizsardzību var atrast Pārvaldes mājaslapā: <https://www.csp.gov.lv/lv/informacijas-drosiba-un-datu-aizsardziba>.